

JAAAR VER SLAG

2021

de Gouda
Bibliotheek

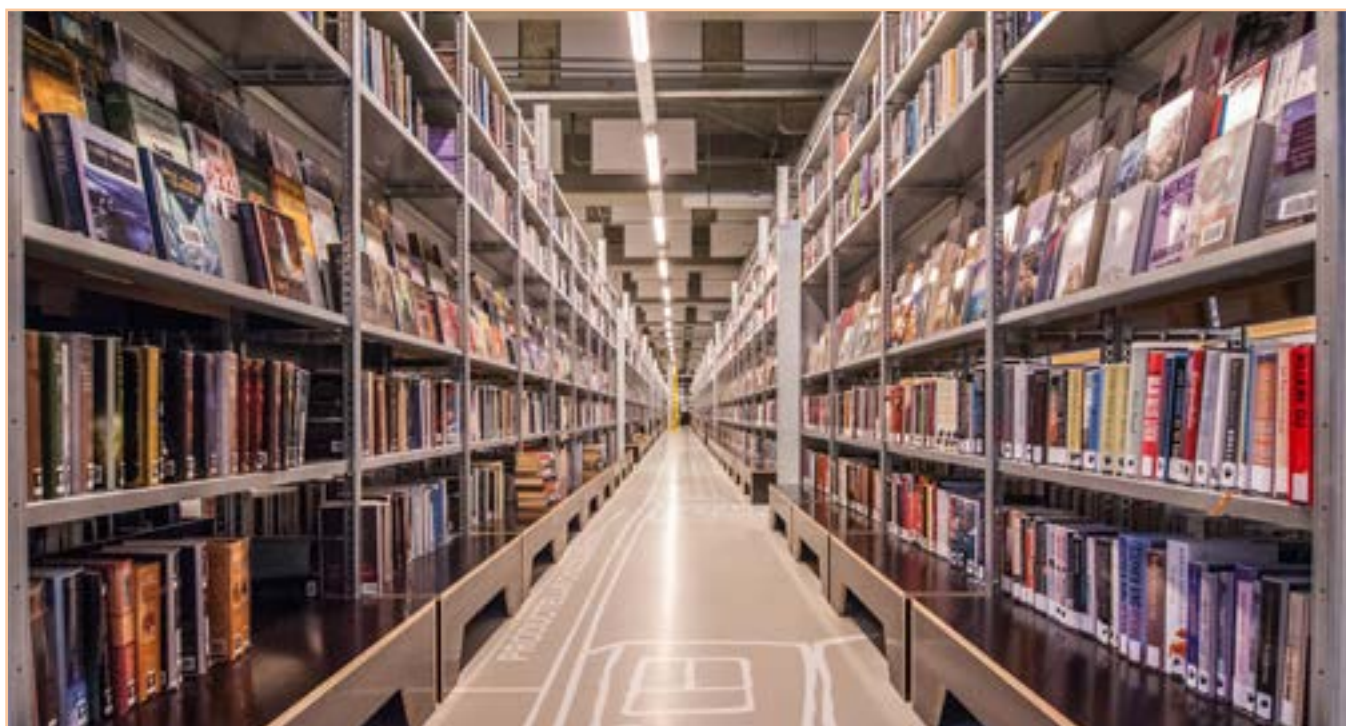

Inleiding

2021 was wederom een jaar dat gedomineerd werd door de coronapandemie. De eerste vijf maanden hadden we te maken met een lockdown, maar gelukkig lag het draaiboek voor de afhaal- en bezorgbibliotheek al klaar en konden leden van de bibliotheek zonder onderbreking gebruikmaken van onze uitleenservice. Voor wie geen inspiratie meer had bij het online reserveren vanuit huis, hadden we een leesverrassingservice, die hogelijk werd gewaardeerd (600 pakketten met in totaal 3000 boeken).

Begin juni startte dan toch eindelijk de verbouwing van de Chocoladefabriek. De derde verdieping, die in later jaren boven op het gebouw was geplaatst, is vanwege de slechte staat verwijderd. Het dak is vervolgens in zijn geheel vernieuwd en wordt voorzien van zonnepanelen. De uitzonderlijke plensbuien in het najaar zorgden voor de nodige lekkages, maar gelukkig bleef de inventaris gespaard. Pandemie, lockdown, anderhalvemeterregel, mondkapjes, verbouwing, lekkages, een mens zou van minder somber kunnen worden. Maar niet in de bibliotheek! Een terugblik op het afgelopen jaar is vrolijk stemmend, omdat er weer ongelooflijk veel gebeurd en georganiseerd is.

In de vakantieweken na de lockdown was er bijvoorbeeld de Taalzomer, met een programma voor de jeugd om hun leesvaardigheid te blijven stimuleren en taalactiviteiten voor volwassenen die het Nederlands willen leren beheersen of verbeteren. Op 6 september werd in aanwezigheid van de wethouders Van Vugt en Dijkstra het nieuwe Taalakkoord Gouda (2022-2024) ondertekend en werd het fysieke Taalhuis op de begane grond in de Chocoladefabriek in gebruik genomen. Professionals en mensen met een taalvraag kunnen daar dagelijks terecht voor informatie.

In oktober vierden we samen met de Brede School de Goudse Wetenschapsdag en de Kinderboekenweek en ook ondertekenden de bibliotheek, het onderwijs, Techniekpunt / Brede School, Goudse ondernemers en de gemeente gezamenlijk het Techniekakkoord Gouda – een samenwerkingsverband dat techniekonderwijs stevig moet verankeren in doorgaande leerlijnen op de basisscholen en (de onderbouw van) het vmbo. De bibliotheek gaat in dit verband een belangrijke rol spelen op het gebied van 21ste-eeuwse vaardigheden & digitale geletterdheid. In november, de traditionele Nederland Leestmaand, ontvingen we schrijver Adriaan van Dis voor een volle traptribune en niet lang daarna ging Nederland weer 'op slot'. Een akelige domper voor de mensen die de eindejaarsweken zo nodig hadden voor hun jaaromzet, vandaar dat de bibliotheek de Goudse ondernemers een hart onder de riem stak met een gratis lockdown-abonnement.

Achter de schermen werkten we aan de voltooiing van het nieuwe [meerjarenbeleidsplan](#) (2022-2024), dat ons houvast geeft bij de koers voor de komende jaren. Het Goudse Verhalenproject – in het kader van Gouda 750 jaar – kwam vanwege alle coronamaatregelen nauwelijks uit de coulissen, maar dat is qua resultaten (medio februari 2022 hebben we al meer dan 400 verhalen) nauwelijks te merken en o, wat verheugen we ons op de 'Nacht van de Goudse Verhalen' die dit jaar hopelijk toch echt gaat plaatsvinden. Alsook vele andere, nieuwe initiatieven.

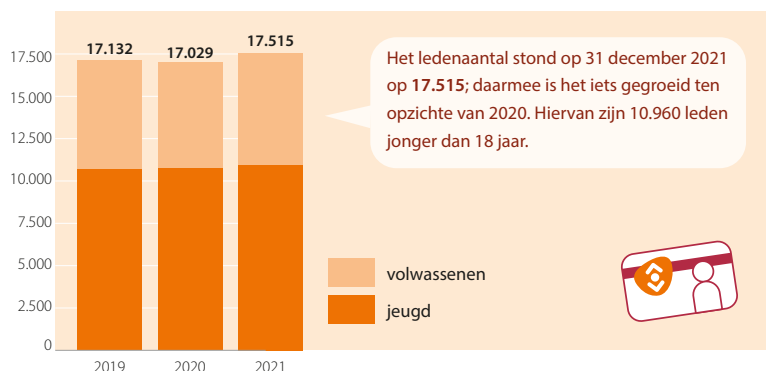
In dit jaarverslag staat het volledige overzicht van enkele honderden online en fysieke activiteiten op alle locaties van de bibliotheek en/of elders in de stad op scholen en/of in buurthuizen. Die komen op het conto van de medewerkers en de vrijwilligers van de bibliotheek, die zich tomeloos blijven inzetten voor de bibliotheek en voor de lokale gemeenschap. Voor hen maak ik een buiging en zeg ik: Chapeau! En boven alles heel veel dank.

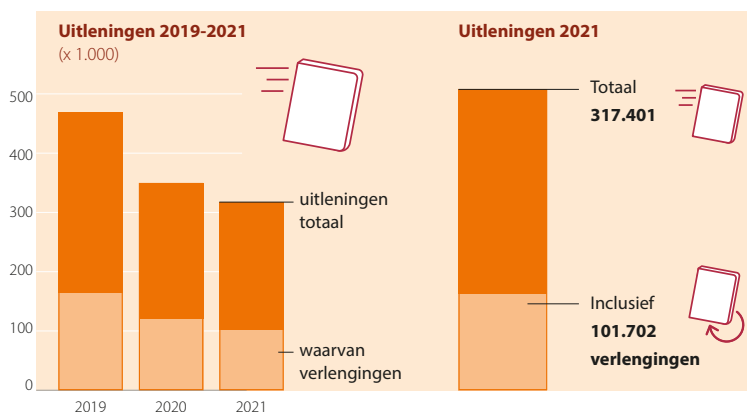
Erna Staal, directeur-bestuurder

2021, een aantal cijfers

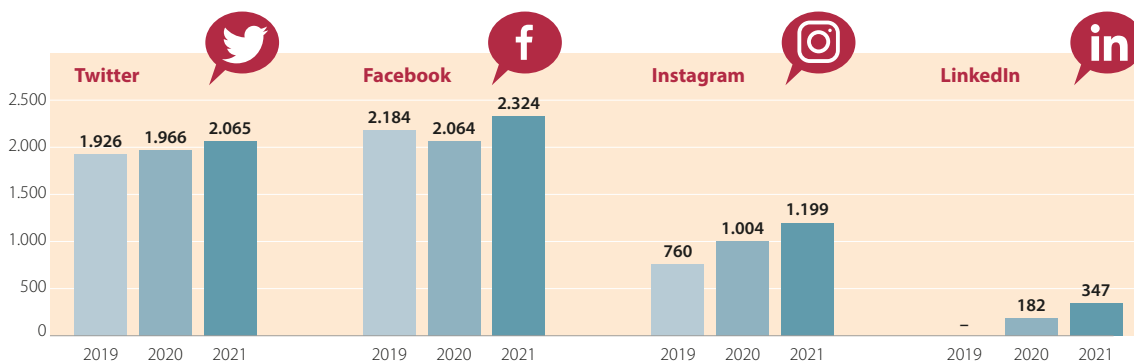
Leden

Uitleningen

Social media

Bezoekers website en Chocoladefabriek

Meest uitgeleende boeken

Volwassenen

Jeugd

E-BOOKS IN 2021

Sinds 2014 kunnen leden van de openbare bibliotheek e-books lenen. Elk jaar komen er steeds meer leden met een e-boekaccount bij en worden er meer e-books uitgeleend. In deze infographic staan de belangrijkste cijfers over het gebruik van e-books in 2021 voor de Bibliotheek Gouda.

de Bibliotheek
online

Meest geleende e-books in 2021

- #1 't Hooge Nest
Roxane van Iperen
- #2 Eus
Özcan Akyol
- #3 De meeste mensen deugen
Rutger Bregman
- #4 De avond is ongemak
Marieke Lucas Rijneveld
- #5 Het smelt
Lize Spit

Geregistreerde accounts

Op 31 december waren er 2.794 accounts.

Leners

2.433 mensen leenden minimaal 1 e-boek.

Uitleningen

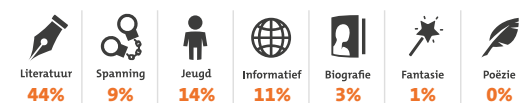
Er werden in 2021 gemiddeld 2.993 e-books per maand uitgeleend.

Hoe werden de e-books gelezen?

Bron: de Koninklijke Bibliotheek

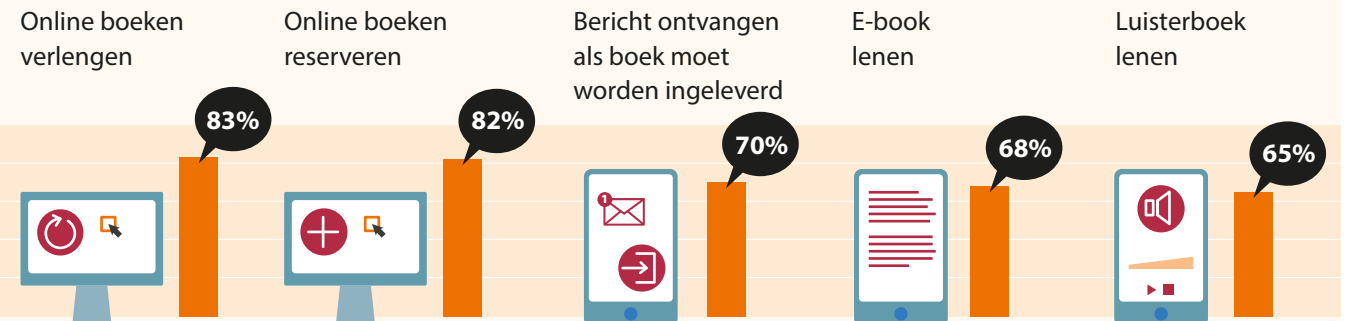
Uitleningen per genre

De bekendste diensten en activiteiten van de bibliotheek (naast boeken lenen)

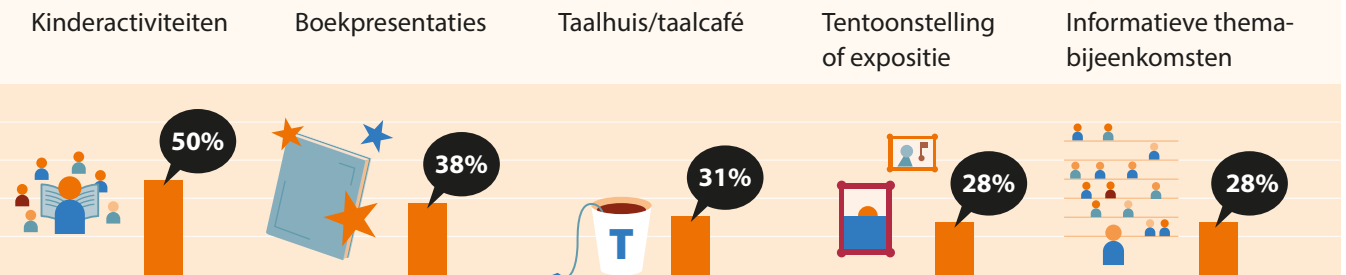
De bekendste online diensten

Top 5

De bekendste fysieke activiteiten

Top 5

Met welke thema's moet de bibliotheek zich bezighouden?

Leden zien grote maatschappelijk waarde, doordat de bibliotheek...

Bron: BiebPanel 2021

Onze missie

In de bibliotheek Gouda komen de fysieke en de digitale wereld samen. Vanuit deskundigheid, expertise en enthousiasme moedigen we aan tot leesplezier en een leven lang leren, in verbinding met elkaar. We zijn pionier in een continu veranderende samenleving en we zoeken waar mogelijk aansluiting bij de behoeften van de stad. Onze bibliotheek is een fijne, neutrale en veilige plek waar mensen elkaar ontmoeten en waar zelfontplooiing geen grenzen kent. Met onze mensen en ons werk dragen we in hoge mate bij aan een geletterd en inclusief Gouda.

Onze visie

Door te lezen vergroot je je woordenschat, prikkel je je fantasie en verrijk je jezelf met taal en verhaal. Door te lezen heb je toegang tot verhalen, kennis en informatie die jij op jouw beurt kan delen met een ander. Zo groeien je dromen en je kansen in de huidige, veeleisende maatschappij. Het netwerk van de bibliotheek Gouda biedt een uitgebreide boekencollectie, digitale dienstverlening, een inspirerend platform voor ontmoeting en debat én deskundigheid op het gebied van taalontwikkeling en leesbevordering. In het hart van onze stad staat de Chocoladefabriek. Een broedplaats waar iedereen welkom is en toegang heeft tot informatie, inspiratie en plezier. Samen met onze samenwerkingspartners voorzien wij in de behoefte van de stad om fysiek en digitaal met elkaar verbonden te zijn. Met onze mensen en ons werk dragen we in hoge mate bij aan een geletterd en inclusief Gouda.

Onze waarden

We doen ons werk vol overtuiging en vanuit een aantal vasten waarden. We zijn nieuwsgierig naar nieuwe ontwikkelingen en gaan innovatief en duurzaam te werk. We treden elke vorm van samenwerking open, enthousiast en deskundig tegemoet. Onze informatie en onze dienstverlening zijn neutraal en betrouwbaar. Bij alles wat we doen staan onze leden, gebruikers en bezoekers centraal. En alles heeft een meerwaarde voor een geletterd en inclusief Gouda.

De bibliotheek voor de Goudse jeugd (0-18 jaar)

We hebben 10.960 jeugdleden. Een abonnement op de bibliotheek Gouda is gratis voor iedereen tot 18 jaar. Wie lid is, heeft ook toegang tot de online bibliotheek met e-books, luisterboeken, voorleesfilmpjes, digitale prentenboeken, hulp bij spreekbeurten, werkstukken en boekbesprekingen en de mogelijkheid om te oefenen voor het theorie-examen voor het rijbewijs. We hebben niet alleen een jeugdafdeling in de Chocoladefabriek, maar ook vier kinderbibliotheken in de wijken. De deskundigheid van onze medewerkers wordt ingezet om kinderen en ouders te inspireren en te stimuleren thuis met lezen aan de slag te gaan, door bijvoorbeeld te helpen het juiste boek te kiezen. Naast het aanbod van boeken brengen we met onze activiteiten verhalen voor de jeugd tot leven en wakkeren we de fantasie en de creativiteit aan, zodat er niet alleen wat te kiezen, maar ook te beleven valt in de bibliotheek. We werken samen met bijna alle scholen in Gouda, natuurlijk ook met de Brede School, Techniekpunt en verschillende culturele en maatschappelijke organisaties.

0-4-ochtenden

Voor de doelgroep 0 tot 4 jaar heeft de bibliotheek sinds het najaar van 2017 een [speciale programmalijn](#) in de kinderbibliotheken met voorleesochtenden en programmering als prentenboekyoga of liedjes zingen. In Oosterwei kwamen 179 kinderen (incl. begeleider/ouder) naar de 0-4-ochtenden; het ging om kinderen van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. In Van Noord hadden we 524 kinderen en hun ouders op bezoek en in De Biep 280. Op 18 september trad poppentheater Dubbele Jan op voor voor in totaal 120 peuters en kleuters en hun ouders.

BoekStart

Samen een boekje lezen – plaatjes aanwijzen en verhaaltjes vertellen – versterkt de band met je baby. En kinderen die als baby al zijn voorgelezen, zijn later beter in taal. Je kunt dus niet vroeg genoeg beginnen met voorlezen. Het landelijke project [BoekStart](#) voor baby's stimuleert dit. Bij de vestigingen van het Centrum voor Jeugd en Gezin wordt bij het driemaandenconsult de BoekStart-bon meegegeven aan ouders. Met die bon kunnen ouders hun kind lid maken van de bibliotheek, waarbij zij het BoekStart-koffertje cadeau krijgen.

Leesconsulent

In 2021 startte Marleen Vervoort als leesconsulent: 'Mijn voornaamste taak is: samenwerken met Goudse scholen. Zo heb ik contact gezocht met de 10 basisscholen die te maken hebben met onderwijsachterstanden. Daarbij hebben we besproken wat de bibliotheek kan bieden en wat we van de scholen vragen aan inzet. Sinds de start van het schooljaar 2021/2022 werken we samen met Vindingrijk en 't Palet; daarvoor deden we dat al met De Ontdekkingsreizigers. Ik ben tot nu toe vooral bezig geweest met het geven van collectieadvies en het aanschaffen van boeken die aansluiten bij de manier van werken op deze scholen. Daarnaast denk ik mee over het verbeteren van de leescultuur op de scholen: hoe maken we kinderen, leerkrachten én ouders enthousiast voor lezen?'

Jasper van der Beek, directeur van Vindingrijk: 'Dit schooljaar zijn we gestart met de Bibliotheek op school. Bij ons heeft het een centrale plek in het schoolplan én het jaarplan voor dit schooljaar. We kunnen dus echt meters maken op het gebied van lezen en leesmotivatie. Wij zijn als school uiterst ambitieus en de bibliotheek is niet bang om in onze ambities mee te gaan en met ons te kijken wat er nodig is.'

Klassikaal lenen

Eenentwintig scholen maken gebruik van [klassikaal lenen](#): basisschoolkinderen brengen met hun klas een bezoek aan de bibliotheek en lenen boeken die ze vervolgens op school kunnen lezen. Deze boeken worden als aanvulling gebruikt op de schoolcollectie. Tijdens het bezoek krijgen de leerlingen en leerkrachten informatie, bijvoorbeeld over de nieuwste aanwinsten in de collectie, waardoor ze bekend(er) raken met de bibliotheek. In 2021 hebben 280 groepen klassikaal geleend: 182 daarvan brachten een bezoek aan een van onze vestigingen en bij 98 groepen hebben we vanwege de lockdown boeken op locatie gebracht. In totaal leenden we 16.378 boeken uit. Aan het eind van het jaar hebben we het klassikaal lenen geëvalueerd met de scholen en daaruit blijkt dat het zeer gewaardeerd wordt: 'Het klassikaal lenen heeft een positief effect op de leescultuur in de school. Na het bibliotheekbezoek willen de kinderen nóg liever lezen', zo gaf een van de scholen aan.

Vertel- en boekenkisten of -koffers

Peuterspeelzalen en kleuterklassen kunnen [vertelkisten](#) bij ons lenen, met daarin een prentenboek met bijbehorende materialen. Ellen van Leeuwen: 'Sinds 2021 zijn er zes nieuwe vertelkisten te lenen, speciaal samengesteld voor peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en kleutergroepen. Elke kist bestaat uit een prentenboek, met daarbij voorleessuggesties, materiaal dat tijdens het voorlezen het verhaal ondersteunt, zoals attributen die in het verhaal voorkomen, en verwerkingssuggesties. De kisten zijn te lenen op reservering. De meest uitgeleende vertelkisten zijn Prentenboek van het jaar 2021 *Coco kan het!* van Loes Riphagen en *Woeste Willem* van Ingrid en Dieter Schubert. In 2021 waren er 21 verschillende prentenboeken in de vorm van vertelplaten te lenen. Op vertelplaten staan de afbeeldingen van een prentenboek, met de tekst op de achterkant, bedoeld om aan een groep voor te lezen. Door de grootte, A3-formaat, zijn de afbeeldingen goed zichtbaar, wat ze heel geschikt maakt voor voorlezen in peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en kleutergroepen. Elke set vertelplaten bestaat uit de illustraties van het boek, het prentenboek en een vingerpopje van het hoofdpersonage. De sets zijn te lenen op reservering. In totaal zijn de vertelplaten 56 keer uitgeleend.'

Verder bieden we [theaterlezen](#) aan; 5 scholen maakten hier gebruik van. De gevarieerde collectie bestaat uit acht titels in verschillende leesniveaus. Door herhaling wordt de tekst steeds beter begrepen en makkelijker voor te lezen. Na al het oefenen kan het verhaal aan de klas worden gepresenteerd. Ook bieden we samen met Streekarchief Midden-Holland '[Oorlog dichterbij](#)'-koffers aan. Deze zijn gevuld met boeken, documenten, foto's én voorwerpen die te maken hebben met oorlog en bevrijding. Ellie Wout: 'De koffers waren gemaakt ter gelegenheid van 75 jaar bevrijding in 2020, maar zijn zo ingericht dat ze ieder jaar kunnen worden ingezet. In 2021 hebben drie scholen een koffer besteld voor in totaal zes klassen.'

Alle tweede klassen van vmbo-school Yuverta hebben dit jaar het boek 'Katvis' van Tjibbe Veldkamp gelezen, dat centraal stond tijdens de campagne Nederland Leest Junior. Vanuit het Leesoffensief zijn er 3 boekenkisten samengesteld door onze specialist, speciaal voor onderbouwklassen van vmbo-scholen. Deze kunnen geleend worden door de school, om het lezen in de klas te stimuleren. Docenten van de internationale schakelklassen (ISK) stellen regelmatig samen met een medewerker van de bibliotheek een collectie samen, die door de leerlingen op school gelezen wordt.

Techniekwerkplaats

In Gouda bestaat nog geen fysieke werkplaats voor onderbouwse en naschoolse programmering op het gebied van techniek, technologie en digitale geletterdheid. Samen met Goudse ondernemers, de gemeente en het Techniekpunt wordt het onze verantwoordelijkheid om techniek, technologie en digitale geletterdheid voor de jeugd op de kaart te zetten. Deze samenwerking is in oktober 2021 beklonken in het Techniekakkoord Gouda. Een van de activiteiten is het realiseren van een [Techniekwerkplaats in de Chocoladefabriek](#). Hier kunnen kinderen, jongeren en wellicht ouders/ouders op onderzoekende wijze kennismaken met gereedschap van ambachtelijke tijden tot hypermoderne robotica en virtual reality. Vooruitlopend hierop hebben we in 2021 een werkplaats Spike Prime georganiseerd. Deze was met 12 kinderen uitverkocht.

Programmering voor de jeugd

Nationale Voorleesdagen

Van 20 januari tot en met 30 januari waren de [Nationale Voorleesdagen](#). We hebben een online workshopavond georganiseerd voor 40 professionals/belangstellenden, brachten voorleestassen naar 28 kinderdagverblijven en basisscholen en besteedden natuurlijk aandacht aan de Prentenboek Top 10. Prentenboek van het Jaar was 'Coco kan het' van Loes Riphagen. Kinderen die lid werden van de bibliotheek, kregen een Coco-poppetje cadeau. Deze actie leverde 30 nieuwe jeugdleden op.

Nationale Voorleeswedstrijd

Mediacoach Mink Lammertink: 'Ieder jaar is de [Nationale Voorleeswedstrijd](#). Normaal gesproken komen de schoolkampioenen een stuk voorlezen uit hun lievelingsboek; de traptribune zit dan vol met klasgenoten, leerkrachten, ouders en andere belangstellenden. In 2021 moesten we improviseren. We nodigden de 4 schoolkampioenen uit om langs te komen in de Jeugdwerkplaats, waar een studio was nagebouwd en waar het voorlezen gefilmd werd. Op een green screen werd tijdens de montage de cover van het voorgelezen boek getoond, zodat het leek alsof de deelnemers echt 'in' het verhaal zaten. De filmpjes werden verstuurd naar de juryleden, die hun beraad online hielden. De opname hiervan en fragmenten van het voorlezen werden gemonteerd tot een feestelijk geheel (inclusief digitale confetti!), zodat de deelnemers en hun klas toch nog een (bijna) echte uitreiking konden ervaren!'

Media Ukkie Dagen

Van 26 maart tot en met 2 april 2021 waren de [Media Ukkie Dagen](#). We organiseerden 4 online voorleesochtenden, waaraan 20 kinderen en hun ouders meededen. Ook was er een landelijk webinar door Denise Bontje van Mediasmarties.nl over mediawijsheid waarvoor mensen zich via de bibliotheek Gouda konden aanmelden.

Op reis door prentenboekenland

In april 2021 gingen we '[Op reis door prentenboekenland](#)'. Bij 5 groepen van peuterspeelzalen hebben we verrassingstassen met prentenboeken uitgedeeld. Die kregen ouders mee naar huis, zodat ze hun kinderen konden voorlezen. Na een week konden de tassen geruild worden. Alle ouders kregen een brief van de bibliotheek waarin het belang van (voor)lezen werd benadrukt.

Super Coole Kidsfeest

Sinds vijf jaar vindt het Super Coole Kidsfeest plaats op de Markt van Gouda. Het is bedoeld als afscheid van de kinderburgemeester en -wethouders. In 2021 zorgde de Brede School voor een alternatief, namelijk de Super Coole Kidskaart. Deze kaart leidde kinderen naar allerlei plekken in de stad, waaronder de Chocoladefabriek en Ontmoetingscentrum Van Noord. Via posters met QR-codes kregen de kinderen toegang tot filmpjes met opdrachten. Een van de opdrachten van de bibliotheek Gouda was om iemand te interviewen (zie ook Gouda750).

Goudazoekers

Goudazoekers is een geschiedenisavontuur van bibliotheek Gouda, Streekarchief Midden-Holland, Brede School en Museum Gouda. Kinderen van de bovenbouw van het basisonderwijs gaan in de historische binnenstad in één ochtend of middag (inter)actief op zoek naar de geschiedenis van Gouda. Met behulp van een kaart en tijdlijn vinden ze plekken waar ze opdrachten uitvoeren en historische personages moeten bevragen over de geschiedenis. De zoektocht leidt naar het ontstaan van de stad. Op 1 en 2 juli 2021 gingen de kinderen op pad; in totaal deden 168 leerlingen van 7 klassen mee.

Zomerlezen

Het is belangrijk dat kinderen ook in de zomervakantie blijven lezen, zodat ze geen 'zomerdip' krijgen en na de vakantie achteruit zijn gegaan in hun leesvaardigheid. Daarom hebben we een zomerleesbingo gemaakt voor kinderen uit groep 3 en 4. Deze nodigt uit om in de vakantie met taal en lezen bezig te blijven. Daarnaast hebben we een programma samengesteld, gericht op kinderen uit groep 3 en 4, waarbij ze aan de slag gingen met Bluebots, of een kussensloop maakten waarmee ze weg konden dromen in hun favoriete verhaal. Op 21 juli kwam Janneke Schotveld langs en op 18 augustus Vivian den Hollander. In totaal deden 70 kinderen mee aan de activiteiten.

Boekenweek van Jongeren

Van 17 tot en met 26 september was de [Boekenweek van Jongeren](#). Tijdens de campagne kregen jongeren van de bibliotheek en op school 3PAK cadeau, een bundel met korte verhalen van boekenweekambassadeurs Khalid Boudou, Aimée de Jongh en Splinter Chabot.

Goudse Wetenschapsdag

Op 2 oktober organiseerde de bibliotheek samen met Techniekpunt Gouda de Goudse Wetenschapsdag, met workshops voor verschillende leeftijdsgroepen: kinderen uit de onderbouw konden leren uitvinden; die uit de middenbouw leerden tandpasta maken en voor de bovenbouw was er LEGO programmeren en robotica. De hele dag door waren er Virtual Reality-belevingen, begeleid door Darius Heydarpour en zijn team van VRSpace (ook gevestigd in de Chocoladefabriek). 70 kinderen namen deel aan de workshops, begeleid door 45 ouders.

Kinderboekenweek

Van 6 tot en met 17 oktober was de [Kinderboekenweek](#) met als thema 'Worden wat je wil'. Kinderen konden in onze kinderbibliotheken een speurtocht, een talententester en een beroepentest doen. Verder hebben we lessen gegeven op Goudse basisscholen: poëzielessen aan groep 3 en lessen naar aanleiding van een dansvoorstelling in de Goudse Schouwburg aan groep 4 tot en met 6. Ook zijn we bij 26 groepen 7 en 8 langsgeweest. We vroegen hen om een speciaal door Simon van der Geest geschreven toekomstverhaal aan te vullen met hun beeld van Gouda over 30 jaar. De verhalen van de kinderen zijn opgenomen op [goudseverhalen.nl](#).

Op 17 oktober 2021 sloten we de Kinderboekenweek af in de Chocoladefabriek, waarbij we samenwerkten met Streekarchief Midden-Holland, Drukkerswerkplaats en VRSpace.

21 kinderen en hun (groot)ouders konden onder andere de historische foto's van Henri Petrus Olifiers bekijken. Darius Heydarpour van VRSpace: 'Rond 1900 maakte deze Gouwenaar meer dan 170 foto's in en rond Gouda. Hij maakte daarbij gebruik van een stereoscopische 3D-fotocamera. We hebben een hypermoderne beleving ontwikkeld waarbij de originele foto's uit 1900 bekeken kunnen worden in 3D met virtual reality.'

Nederland Leest Junior

In november was de traditionele bibliotheekcampagne Nederland Leest Junior. Hierin stond het boek 'Katvis' van Tjibbe Veldkamp centraal. In samenwerking met de Brede School bood de bibliotheek een programma aan voor leerlingen over mediawijsheid. Tijdens deze lessen, waar 150 leerlingen aan deelnamen, werd het belang van mediawijsheid benadrukt aan de hand van onder meer een vragenlijst over social media.

De bibliotheek voor de Goudse volwassenen

Collectie

Het totaal aantal uitleningen in 2021 bedroeg 317.401. Dit is inclusief 101.702 verlengingen. Leden van de bibliotheek Gouda (6.289 volwassenen) hebben ook toegang tot de landelijke online bibliotheek met tienduizenden e-books en luisterboeken. Er werden 44.725 e-books en 18.893 luisterboeken geleend, 63.618 in totaal (vorig jaar 35.845).

Gastcurator

Om Gouwenars meer te betrekken bij de collectie van de bibliotheek werken we met [gastcuratoren](#). In de aanloop naar Gouda750jaar beet burgemeester Pieter Verhoeve het spits af, hij was van september 2020 tot de zomer onze gastcurator. Hij deelde met ons zijn favoriete boeken op het gebied van geschiedenis en filosofie. Ook de kinderburgemeester en -wethouders gaven leestips aan hun leeftijdgenoten. Vanaf het najaar was Saliha Bochhah de volwassen gastcurator en hadden we jeugdcurator Saar.

Senior(web)

Patricia van Waas: 'De bibliotheek is er voor iedereen, ook voor mensen die minder mobiel zijn, die moeite hebben met het lezen van kleine letters of die het lastig vinden om met de computer om te gaan. Zo hebben we een collectie grootletterboeken in de Chocoladefabriek en in Van Noord. Verder bieden wij cursussen aan voor de computer, telefoon en de digitale wereld. In 2021 waren dat een iPad-training en een cursus basisvaardigheden computer en internet. Ook hebben we inloopspreekuren voor senioren met computervragen.' Een van de vrijwilligers die die vragen beantwoorden, is John: 'Ik had geen zin om na mijn pensioen achter de geraniums te gaan zitten, ik wilde graag wat blijven doen. Mijn familie en kennissen hielp ik al wel eens met ICT-gerelateerde vragen en dat ben ik toen ook bij het Bruisnest in Waddinxveen gaan doen. Later ben ik mijn vrijwilligerswerkzaamheden gaan voortzetten bij de bibliotheek Gouda. Ik kom vaak senioren tegen die er niet uitkomen met hun smartphone of tablet. Dan hebben hun kinderen bijvoorbeeld uitgelegd hoe ze een bepaalde app moeten installeren en dat een keer voorgedaan, maar als ze het daarna zelf moeten doen, lukt dat niet. Ik help deze mensen door de tijd voor ze te nemen en samen het probleem aan te pakken: ik laat de vraagsteller veel zelf doen waar ik bij ben, dan krijgen ze het vaak sneller onder de knie en kunnen ze in het vervolg bijvoorbeeld zelf updates voor hun apps installeren. Ik zie ook veel vragen voorbijkomen over QR-codes en DigiD. Als je bijvoorbeeld op een terras zit, zegt het personeel steeds vaker: 'U kunt bestellen via de QR-code'. Maar veel ouderen weten helemaal niet hoe zo'n code werkt, wat het überhaupt is. Er wordt vaak van uitgegaan dat iedereen wel begrijpt hoe zulke dingen werken, maar dat is niet zo. Veel mensen hebben daar hulp bij nodig.'

Bibliotheek aan huis

Voor wie (tijdelijk) niet naar de bibliotheek kan komen, hebben we [Bibliotheek aan huis](#). Een van de vrijwilligers die boeken bij mensen thuisbrengen, is Ilonka Zweegman. Zij is al 34 jaar als vrijwilliger betrokken bij de bibliotheek Gouda. Destijds kwam ze toevalligerwijs met het Bibliotheek Aan Huis-project in aanraking bij een bezoek aan de bibliotheek, waar ze een oproep zag hangen. Door de jaren heen heeft ze bijzondere dingen meegemaakt. Zo bouwde ze een speciale band op met een oudere, eenzame vrouw. Wat begon als een rondje lopen door het winkelcentrum werd een jarenlang frequent contact. De meeste lezers waar ze op bezoek gaat, zijn vrouw. Mevrouw Zweegman heeft één keer te maken gehad met een lezer met afasie. Zij kon niet meer lezen, maar was wel in staat om plaatjes te kijken. Dat waren vaak grote, zware boeken en iedere keer als ze langskwam liet die meneer, die niet kon spreken, haar merken dat hij het zo zwaar voor haar vond, maar wel erg blij was met de boeken. Het brengen van de boeken wordt door de lezers en hun naasten erg gewaardeerd, omdat de mensen die van de dienst gebruikmaken, vaak op hoge leeftijd zijn en soms ook eenzaam. Met Bibliotheek aan huis hebben zij niet alleen de mogelijkheid om boeken te lenen, maar hebben ze ook een vast contactmoment om naar uit te kijken.

Kunt u (tijdelijk) niet naar de bibliotheek komen?

Geen zorgen: wij brengen boeken bij u thuis met onze service 'Bibliotheek aan Huis'.

Meer informatie:
e.wout@bibliotheekgouda.nl

Programmering voor volwassenen

Levende boeken (Human Library)

[Levende boeken](#) zijn mensen met een bijzonder (levens)verhaal. Ze vertellen je bijvoorbeeld hoe het is om te leven met niet-aangeboren letsel, zoals hersenschade na een val, hoe het is om in oorlog te leven, deze te moeten ontvluchten en een nieuw leven op te bouwen of hoe het is om een eetprobleem te hebben en daarmee om te leren gaan. De levende boeken zijn samengebracht in de Human Library, een beproefd concept van Deense oorsprong, dat mensen met elkaar in contact brengt om zo vooroordelen te onderzoeken en tegen te gaan. In 2021 organiseerden we, samen met Gouda Bruist, Kernkracht en het Sociaal Team, drie momenten waarop mensen levende boeken konden lenen: twee keer online en één keer in de Chocoladefabriek. Een van de levende boeken was Mina Domic: 'Er zijn verschillende redenen waarom ik meedoe aan dit project: ik wil de vooroordelen over vluchtelingen bespreekbaar maken, ik heb aan een 'oral history project' meegewerkt en realiseerde me daardoor hoe belangrijk het is om je eigen verhaal te vertellen én ik wil Gouda verrijken met mijn verhaal omdat Gouda mijn tweede geboortestad is. Mijn mooiste ervaring was dat ik bij de eerste live editie van Human Library 'gekoppeld' werd aan onze burgemeester, die mijn verhaal in een herdenkingspeech op 4 mei gebruikte.'

Leeslounges

De bibliotheek Gouda organiseerde samen met Anita Ootjers (die per 1 november 2021 als Frontofficemedewerker bij de bibliotheek werkzaam is) vier leeslounges. Anita: 'We kwamen vier keer bij elkaar. 'De kracht van het NU' van Eckhart Tolle en 'Socrates op sneakers' van Elke Wiss werden online besproken. De gehele zomer werd besteed aan het doorspitten van 'The Artist's Way' van Julia Cameron, een boek waarmee je je eigen creativiteit weer opzoekt. Iedere twee weken kwam een groepje online bij elkaar om elkaar te motiveren. Dat leidde tot enorm leuke ontwikkelingen voor sommige deelnemers: de een ontdekte in de 'morning pages' die je iedere ochtend schrijft dat ze haar baan niet meer leuk vond en nam ontslag. Ze werd bij het eerste sollicitatiegesprek dat volgde direct aangenomen. Een ander durfde te zeggen dat ze echt goed fluit kan spelen en sloot zich spontaan aan bij een muziekgezelschap. De slotbespreking bracht mooie gesprekken op gang en zorgde voor een blijvend Artist's Way-groepje dat elkaar op gezette tijden weer even helpt herinneren aan dat wat het boek in gang heeft gezet.'

Nederland Leest

Traditiegetrouw is november de campagnemaand van de bibliotheken onder de noemer: [Nederland Leest](#). Dit jaar stond het boek 'De wandelaar' van Adriaan van Dis centraal. We bestelden 2500 exemplaren voor onze leden en die waren binnen de kortste keren op. Op 18 november kwam de auteur naar de Chocoladefabriek, waar hij werd geïnterviewd door onze directeur Erna Staal. De traptribune zat vol met 80 belangstellenden. Ook keken 188 mensen mee via de livestream die werd uitgezonden via [chocoladefabriek.tv](#).

Schrijffabriek

De bibliotheek Gouda organiseert [schrijfworkshops](#) onder begeleiding van bekende schrijvers zodat mensen hun schrijfambitie en -plezier kunnen ontwikkelen. Na de (online) workshops in 2020 ontstond de wens bij zeventien deelnemers om als groep verder te gaan; elf van hen deden actief mee aan maandelijkse (online) bijeenkomsten. Deze werden af en toe begeleid door bekende schrijvers, waaronder Christine Otten. Daarnaast waren er bijeenkomsten waarbij ook anderen aan konden sluiten. Deze werden begeleid door Enne Koens en hadden als thema 'Fantasierijk schrijven'. Er waren 12 deelnemers.

Denkfabriek

We leven in een wereld waarin status en prestaties een belangrijke rol spelen. De studie die je volgt, de baan die je hebt, de mensen om je heen, het aantal volgers op je social media; het zijn allemaal dingen waar mensen, waaronder wijzelf, een oordeel over hebben. En dat terwijl het juist zo belangrijk is om fouten te mogen maken en daarvan te leren. Neem bijvoorbeeld Thomas Edison, de uitvinder van de gloeilamp. Na talloze pogingen was het hem nog steeds niet gelukt om een werkende gloeilamp te maken. Er werd hem gevraagd hoe het voelde om zo laat in zijn carrière nog een mislukking te zijn. Zijn antwoord: 'Ik heb niet gefaald, ik heb simpelweg tienduizend manieren gevonden die niet werken.' 'Hoe te falen' was dan ook het thema van de [Denkfabriek](#), georganiseerd door de bibliotheek Gouda in samenwerking met de Goudse filosoof Dennis de Gruijter. Hieraan deden 10 mensen mee.

Taalhuis

Laaggeletterdheid is een van de grootste maatschappelijke problemen van onze hedendaagse samenleving. Het ligt aan de basis van veel andere problematiek. In Gouda is ongeveer 22% van de beroepsbevolking laaggeletterd. Het betreft meer dan 10.000 mensen uit de beroepsbevolking, plus nog eens 3.000 senioren. Daarvan is ongeveer een derde nieuwkomer met Nederlands als tweede taal (NT2), maar zeker twee derde is geboren en getogen in Nederland (NT1). Vanwege de vergaande digitalisering van onze maatschappij kan niemand meer zonder iPad, smartphone of computer. En om die te kunnen bedienen en de impact te snappen, moet je goed en begrijpend kunnen lezen én digitaal vaardig zijn.

Het [Taalhuis](#) is een samenwerking van verschillende organisaties. Gezamenlijk hebben ze als doel om de laaggeletterdheid in Gouda te verminderen. De organisaties tekenden in 2017 het eerste Taalakkoord. Op 6 september 2021 werd in de Chocoladefabriek een nieuw en ambitieus akkoord ondertekend, in het bijzijn van de wethouders Van Vugt en Dijkstra. Ook werd die dag het fysieke Taalhuis op de begane grond in de Chocoladefabriek in gebruik genomen. In het Taalhuis is een speciale, toegankelijke collectie laagdrempelige boeken, waarvan iedereen gebruik kan maken. Professionals en taalmaatjes kunnen hier afspreken en informatie halen of brengen. Het Taalhuis biedt spreekuren (niet alleen in de Chocoladefabriek, ook in de wijkcentra) waar mensen terecht kunnen met een taalvraag. Het Taalhuis heeft als primaire taak om mensen te leiden naar een passend taalaanbod in de stad; daar is een goed netwerk van partnerorganisaties voor nodig.

In de zomer van 2021 nam Sandy van Echtelt het stokje over van Ijlal el Harrak als coördinator van het Taalhuis. 'Ik ben continu bezig om te zorgen dat iedere Gouwenaar die zijn taal- of basisvaardigheden wil verbeteren bij het juiste aanbod terecht komt. Het is geweldig om te merken hoeveel organisaties en vrijwilligers zich gezamenlijk inzetten om Gouda geletterd te maken. Samen kunnen we zorgen dat iedereen op maat geholpen wordt om zo vlot mogelijk zelfstandig mee te draaien in de maatschappij. Eén van de mooiste dingen van dit jaar vind ik dat een trouwe deelnemer van het Taalcafé nu ook zelf vrijwilliger wil worden om anderen met de taal te helpen.' Deze vrijwilliger, Dada, vult aan: 'De bibliotheek Gouda heeft beste programma voor Nederlands taal leren. Verschillende benaderingen van grammatica, gesprekken met precies onderwerp samen met de presentatie. Ontspannen gesprek zonder thema's. Alles op één plek met fantastische organisatie van mensen die hard werken van coördinatoren en medewerkers tot vrijwilligers... Deel uitmaken van zo'n team en op deze manier dankbaar zijn is voor mij een voorrecht en een eer.'

Aanbod

Spreekuren

We hebben 129 mensen kunnen helpen tijdens de [spreekuren](#) in de Chocoladefabriek. Zij zijn verwezen naar Nederlandse lessen, taalcafés, cursussen digitale vaardigheid, de Papierwinkel van het Sociaal Team, taalmaatjesprojecten, preventieve thuisprojecten, hulp bij thuisadministratie, leeskringen, het Leerwerkloket en inburgeringscursussen.

Taalcafés

Voor de zomervakantie, tijdens de lockdownmaanden, was er iedere maandag een online [Taalcafé](#) en in het najaar waren er weer fysieke bijeenkomsten in de Chocoladefabriek. In totaal deden vijftig mensen hieraan mee.

'Het Taalcafé is beste wat mij is overkomen in Nederland. Uitstekende organisatie, deskundigheid van docent(en), vriendelijke en geduldige vrijwilligers, allemaal op een plek. In tijd van pandemie is het een 'venster op de wereld' waarmee de continuïteit van het leren van de Nederlands taal niet werd onderbroken. Deel uitmaken van een taalcafé (club) is van onschatbare waarde. De Gouda Bibliotheek wordt met recht de beste bibliotheek genoemd. Uit de grond van mijn hart bedankt! P.S. Ik heb een beetje Translate gebruikt :-)'

— Dada

'Emigratie is een mengeling van gevoelens, die we soms niet goed kunnen uitleggen. Niet alleen de taal, maar ook een nieuwe cultuur. Het is tenslotte een andere samenleving, met andere sociale regels en dit is waar we het nu thuis noemen. Taalcafé is voor mij een lichtpunt aan het einde van de tunnel, een moment van leren en plezier om 'een nieuw leven' op te bouwen, een stap naar vrijheid en zelfstandigheid op deze bijzondere plek.'

— Lara Naves Barbosa

**BETER NEDERLANDS
LEREN?**

Kom naar een leeskring! Samen lezen we mooie boeken.

In een taalcafé praten we over van alles en oefen je Nederlands.

Wil je tips? Kom dan naar het spreekuur in de Chocoladefabriek, Klein Amerika 20.

**TAAL
HUIS
Gouda**

Leeskringen

[Leeskringen](#) zijn bedoeld om in een klein groepje gezamenlijk een boek te lezen en zo de taal te oefenen. Door alle geannuleerde activiteiten tijdens de lockdowns hebben we de leeskringen over een periode van zes maanden (in plaats van drie) uitgesmeerd. We hadden 4 leeskringen: 2 op A2-niveau met in totaal 24 deelnemers en 2 op B1-niveau met in totaal 20 deelnemers. Achttien deelnemers maakten tijdens de lockdown gebruik van online meeleesboeken. Via ZOOM werd samen gelezen met speciaal voor deze doelgroep ontwikkelde ingesproken romans.

Netwerkfabriek

De [Netwerkfabriek](#) bestaat uit workshops voor mensen die een (andere) baan zoeken. In totaal waren er 6 workshops, voor de zomervakantie online en daarna fysiek. In totaal deden er 37 mensen mee. Zo gingen in maart en april 8 deelnemers onder begeleiding van Hanny Schoonderwoerd op zoek naar hun talenten en leerden ze hoe ze die kunnen inzetten. Met Ine Ruijfkroon gingen 3 deelnemers in mei en juni aan de slag met de STAR-methode. STAR staat voor Situatie, Taak, Actie en Resultaat. Ze bespraken momenten waarop ze trots waren, waar ze complimenten voor kregen. Zo ontdekten ze samen wat hun talenten en sterke kanten zijn. Op 8 december 2021 lieten we samen met het Leerwerkloket zien in welke werkgebieden het meeste werk te vinden is, welke functies die gebieden kennen en welke vaardigheden daarvoor nodig zijn.

Digitale vaardigheden

We bieden allerlei cursussen aan om mensen te helpen met hun [digitale vaardigheden](#). Zo is er 'Klik & Tik' voor mensen die op een laagdrempelige manier willen leren werken met de computer en het internet. In totaal hebben 33 deelnemers een traject gevolgd in 2021. Digisterker helpt mensen bij het gebruik van DigiD. We hebben een online training gegeven aan 4 deelnemers en een training in het Nelson Mandela Centrum aan 5 deelnemers. Daarnaast hebben we losse bijeenkomsten georganiseerd, waarbij we gebruikmaakten van het nieuwe materiaal van Stichting Digisterker: Digivitaler. Digivitaler richt zich het bekendmaken van digitale toepassingen in de gezondheidszorg. In samenwerking met Mediis (een samenwerkingsorganisatie voor huisartsen in Midden-Holland) en seniorencomplex De Leckenborch organiseerden we een wervingsbijeenkomst over het digitale patiëntenportaal voor 12 deelnemers. In totaal bereikten we met het Digisterkeraanbod 26 personen. Ook zetten we de Digidokter in op wisselende locaties, voor gesprekken met Gouwenars om zo hun vraag in kaart te krijgen en een 'cursus op recept' uit te schrijven.

Taalzomer

Tijdens de [Taalzomer](#) organiseerden we allerlei activiteiten die in het teken stonden van het verbeteren van je taalvaardigheid. Zo was er een Taalwandeling, waarbij mensen in de buitenlucht in kleine gezelschappen of duo's hun kennis van de Nederlandse taal konden bijspijkeren.

Samenwerking met Goudse bedrijven

Een deel van de NT1-doelgroep bereiken we via en met de Goudse werkgevers. Zo zijn er trajecten voor basisvaardigheden gestart op de werkvloer bij Promen en Cyclus. In 2021 bijvoorbeeld voltooiden medewerkers van Cyclus het Digitaal & Werk (een variant op Klik & Tik). In 9 sessies is gewerkt aan het gebruiken van internet, mailbox en het administratiesysteem van het bedrijf. Een greep uit de ervaringen:

- 'Het heeft er bij mij voor gezorgd dat ik me zekerder voel. Ik heb meer zelfvertrouwen als het gaat om het werken met de computer.'
- 'Ik kan nu dingen zoeken op het internet én vinden. Bijvoorbeeld dingen voor mijn eigen bedrijf. En ik kan iets kopen. Ik weet hoe ik dingen op moet slaan op de computer. Ik heb gewoon meer vertrouwen.'
- 'Ik vind alles belangrijk wat ik heb geleerd! Vooral dat ik nu ook dingen op kan slaan op een usb-stick. Ik heb het allemaal geprobeerd en het is gelukt. Ik ben nu zelfstandiger. Soms komt mijn vrouw nu hulp aan mij vragen; vroeger was het andersom.'
- 'Ik kijk nu veel vaker op mijn mail. Eerst dacht ik: Hoe moet ik de mail openen? Hoe moet ik dan antwoorden? Nu weet ik het. Ik kan nu ook mijn salarisstroken bekijken en dingen regelen.'

Nederlands oefenen in de zomer? Dat kan!

Voorleesochtenden

Voorlezen aan kinderen is belangrijk voor hun taalontwikkeling. Daarom organiseert de bibliotheek Gouda voorleesochtenden in ontmoetingscentrum Van Noord aan de Lekkenburg 1. Iedere vrijdag van 10.00 uur tot 12.00 uur.

Zomerlezen voor kinderen

Speciaal voor kinderen organiseert de bibliotheek Gouda 'Zomerlezen'. Iedere week zijn er leuke dingen te doen. Zo kunnen kinderen bekende schrijvers ontmoeten en spelen met een soort robots. Woensdag van 11.00 uur tot 12.30 uur in Van Noord aan de Lekkenburg 1. Woensdag van 14.00 uur tot 15.30 uur in de Chocoladefabriek aan Klein Amerika 20.

Improbattle voor jongeren

Jongeren tussen de 13 en 18 kunnen hun Nederlands verbeteren door mee te doen aan theater. Er zijn workshops op zes maandagen van 19.00 uur tot 20.30 uur. Locatie: Nelson Mandela Centrum aan de Bernadottelaan 79.

Taalcafés en taalwandelingen

Volwassenen kunnen de Nederlandse taal oefenen in een Taalcafé: Iedere eerste en derde vrijdagavond van de maand in de Walvis, Walvisstraat 1. Op vrijdag van 10.00 uur tot 12.00 uur in de Chocoladefabriek aan Klein Amerika 20. Verder zijn er twee taalwandelingen waarbij je al lopend Nederlands oefent. Op donderdag 19 augustus van 19.30 uur tot 21.00 uur. Op donderdag 26 augustus van 10.00 tot 11.30 uur.

Digidokter

Computervragen? De Digidokter kijkt welke vragen je precies hebt en schrijft een recept uit voor hoe je digivaardiger kunt worden. Dat doet ze op maandagmiddag 30 augustus tussen 14.00 uur en 16.00 uur tijdens een bijeenkomst over het patiëntenportaal. Locatie is De Leckenborch aan de Lekkenburg 455.

De bibliotheek en de (Goudse) samenwerkingspartners

De bibliotheek Gouda is een netwerkorganisatie. Dat is te zien in onze vestigingen, waar we met een of meerdere partners samenwerken. Van de Chocoladefabriek tot de kinderbibliotheken in de scholen of buurtcentra. Maar vooral is het te zien aan alle activiteiten die we in samenwerking met anderen organiseren.

VoorleesExpress

Als een kind een taalachterstand heeft of als ouders het lastig vinden om hierbij te helpen, kan de [VoorleesExpress](#) uitkomst bieden. Een vrijwilliger komt twintig keer bij een gezin thuis om voor te lezen en ervoor te zorgen dat de gezinsleden kennismaken met de bibliotheek. In 2021 startte Annerieke de Jonge als coördinator: 'Ik heb kennisgemaakt met de vrijwilligers. Hun betrokkenheid en de blijdschap die zij bij kinderen teweegbrengen, is prachtig om te zien. Verder heb ik de VoorleesExpress (opnieuw) onder de aandacht gebracht van scholen, het Centrum voor Jeugd en Gezin en andere toeleiders. Dit ging in nauwe samenwerking met de andere programma's van de Brede School, zoals Spel aan Huis en Samen Leren. In 2021 vielen vanwege de coronapandemie helaas veel voorleessessies uit. Er is 29 keer voorgelezen. In 2022 hebben we het doel om opnieuw 60 gezinnen te bereiken. Hiervoor hebben we in 2021 al de eerste stappen gezet door 3 nieuwe coördinatoren te werven.

Goudse Verhalen/Gouda750

In aanloop naar het Gouda750-feestjaar startte in 2020 al het [Goudse Verhalenproject](#) van de bibliotheek en het Streekarchief Midden-Holland. 750 verhalen over Gouda worden verzameld en bewaard op de website goudseverhalen.nl. In ontmoetingscentrum Van Noord en in het Huis van de Stad kwamen verhalenhoeken waar mensen hun verhaal kunnen (laten) opschrijven. We benaderden organisaties zoals historische verenigingen, scholen, verpleeghuizen etc. met de vraag om verhalen aan te leveren. Scholieren interviewden bijvoorbeeld hun (groot)ouders. Het gaat vooral om geschreven verhalen, maar in het voorjaar van 2021 konden jongeren ook een 5-minutenfilm over hun leven in Gouda aanleveren. De films werden vertoond tijdens het Gouds Film Festival op 3 juli 2021.

Poëzifestafette

Op donderdag 28 januari was de Nationale Poëziedag met als thema 'Samen'. Samen met de Stichting Stadspoëzie hebben we een 'poëzifestafette' georganiseerd. Gouwenaren konden filmpjes insturen waarin ze een (eigen) gedicht voordroegen. De resultaten daarvan zie je in de [playlist Poëzifestafette op ons YouTube-kanaal](#).

C4

De bibliotheek maakt deel uit van de C4, samen met Cultuurhuis Garensponnerij, Museum Gouda en de Goudse Schouwburg. Sinds het najaar van 2020 hebben we een gezamenlijke projectmedewerker, een urban curator, die culturele projecten opzet in, maar vooral mét de wijken. Helaas gooide corona ook hier roet in het eten en kon het grote zomerproject niet doorgaan, evenals de Culturele Business Borrels. Wel werkte de C4 mee aan de talkshows van de Schouwburg die in het najaar maandelijks werden uitgezonden via RTV Gouwestad en de stream van de Schouwburg.

IN-Gouda

Het [Informeel Netwerk \(IN\)](#) is een samenwerking van initiatieven en organisaties die in Gouda uitvoering geven aan informele zorg in het sociaal domein. Marloes Middeldorp, adjunct-directeur: 'IN-Gouda wil door de samenwerking van alle informele zorg binnen het sociaal domein in één netwerk te verenigen, onderlinge samenwerking bevorderen, om elkaar beter te leren kennen en gebruik te maken van elkaars expertise. De bibliotheek Gouda / het Taalhuis maakt deel uit van de kerngroep, samen met het Sociaal Team, 't Swanenburghshofje, Samen voor Goud, Burennetwerk en KernKracht. We waren dan ook betrokken bij de drie (online) bijeenkomsten in 2021, die telkens werden bezocht door 35 tot 40 mensen. De eerste bijeenkomst was het INline Festival, waarbij wethouder Dijkstra het netwerk opende. De tweede – hybride – bijeenkomst ging over het tegengaan van eenzaamheid. De derde bijeenkomst, over taal en meedoen, vond plaats in de Chocoladefabriek. Sinds november 2021 is in-gouda.nl online. Inmiddels zijn hier zestig organisaties op te vinden. Ik ben heel trots op deze samenwerking!'

Spot On Gouda

In 2021 is [Spot On Gouda](#) gelanceerd. Samen met de gemeente hebben diverse locaties de krachten gebundeld om voor iedere bijeenkomst de perfecte oplossing te bieden. Gouda is de ideale stad, niet alleen vanwege de grote verscheidenheid aan locaties – van klein tot groot, van authentiek tot modern – en het compacte stadscentrum, maar ook vanwege de centrale ligging in het westen van het land te midden van de vier grote steden. Eén van de locaties van Spot On Gouda is de Chocoladefabriek.

Festivla

[Festivla](#) is een evenement waarbij mensen met een beperking helpen met de voorbereiding en uitvoering. In 2021 waren er drie projecten. Het eerste was Lettersoep in 2021. Hierbij schreven mensen met en zonder beperking samen gedichten. Deze dienden als inspiratie voor kunstwerken die op 19 juni 2021 gemaakt werden onder begeleiding van professionele Goudse kunstenaars. Ook dienden ze als basis voor songteksten die werden geschreven door artiesten uit de regio; op 23 oktober gaven zij optredens in Cultuurhuis Garensponnerij en So What. De bibliotheek Gouda was betrokken bij de communicatie over de projecten en zorgde voor contacten met Gouwenaars, onder wie de (stads)dichters.

De bibliotheek en de bedrijfsvoering

Dienstverlening

Kyra Bijlstra, manager Frontoffice: 'Het was een bijzonder jaar waarin de medewerkers van de Frontoffice hebben laten zien hoe flexibel ze zijn. We startten het jaar met een lockdown; mensen konden alleen boeken reserveren en afhalen. De leesverrassingservice voor kinderen werd uit nood geboren, maar sloot enorm aan op een behoefte van onze leden. Onze leden van boven de 70 hebben we gebeld. Zij waren vaak niet in staat om naar de bibliotheek te komen en hadden weinig aanspraak. Een aantal van hen maakt sinds de telefoontjes gebruik van onze service Bibliotheek aan Huis, waarbij een vrijwilliger de boeken thuisbrengt. De belronde werd zeer gewaardeerd. Toen de Chocoladefabriek weer open ging, konden we langzamerhand terug naar 'normaal', rekening houdend met de coronamaatregelen. Van de studie- en werkplekken werd weer gretig gebruikgemaakt. Voorheen konden mensen gewoon plaatnemen en vol was vol. Nu moet je een plek reserveren. Er zijn weliswaar minder plekken, maar je weet wel zeker dat je een plek hebt.'

Abonnementen

Er zijn verschillende soorten bibliotheekabonnementen; zo kunnen leden kiezen voor een jaar- of maandabonnement en kunnen mensen die veel lezen en / of hun boeken langer willen houden kiezen voor een compleet abonnement. Uit het jaarlijks gehouden klanttevredenheidsonderzoek onder onze leden, het zogenaamde BiebPanel, blijkt dat bijna alle bibliotheekleden (zeer) tevreden zijn over hun huidige abonnement. De bibliotheek Gouda staat op een gedeelde eerste plaats qua best scorende bibliotheken op dit punt. Jaarlijks voert de bibliotheek campagnes om nieuwe leden te werven. Zo was er een zomercampagne waarbij mensen een abonnement van 15 maanden voor de prijs van een jaarabonnement kregen en aan het eind van het jaar voerde de bibliotheek het gratis lockdownabonnement in voor ondernemers die voor de zoveelste keer hun deuren moesten sluiten.

Vrienden

De bibliotheek weet zich gesteund door een trouwe schare Vrienden. Met de opbrengst van hun jaarlijkse of eenmalige bijdrage verlenen we cadeaulidmaatschappen via de Voedselbank en de Sociaal Teams aan mensen voor wie een abonnement financieel niet haalbaar is. In totaal doneerden de Vrienden in 2021 € 3712,50. In 2021 konden we met dank aan alle mensen die financieel bijdroegen 20 cadeau-abonnementen uitreiken. Ook zijn er materialen gekocht voor de VoorleesExpress en het Taalhuis.

Bezit

Per december 2021 hadden we 66.679 materialen in ons bezit, het grootste deel daarvan bestaat uit boeken. Daarnaast hebben we 124 tijdschriften- en 13 krantenabonnementen. De bibliotheek Gouda verzorgde in 2021 voor acht leeskringen de leesdoeken. In 2021 hebben we ongeveer vijftig leesdoeken uitgeleend. Omdat de informatie in de leesdoeken soms een beetje mager is, hebben we de leeskringen aan het eind van het jaar de vragenkaartset 'Een schitterend gesprek' cadeau gedaan. Naast de materialen die bij de bibliotheek Gouda geleend werden konden onze leden voor e-books en luisterboeken terecht bij de landelijke online bibliotheek. Daar maakten 2.794 leden gebruik van (vorig jaar waren dat er 4.046). Er werden 44.725 e-books en 18.893 luisterboeken geleend, dus 63.618 in totaal (vorig jaar waren dat er nog 35.845).

BiebPanel

BiebPanel is een onderzoek naar de ervaringen van leden en niet-leden met bibliotheken. Uit het onderzoek dat gedaan is in 2021, blijkt dat onze leden met name de Chocoladefabriek waarderen om de ruime, gezellige en fijne plek, de collectie, horeca en medewerkers. De meeste leden geven aan tevreden te zijn over de collectie van de bibliotheek. Hierbij worden vooral het ruime, gevarieerde aanbod en de beschikbaarheid van de boeken genoemd. Het lenen van boeken is de belangrijkste bezoekenredenen, maar ook de verblijfsfunctie is belangrijk. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het lezen van tijdschriften en kranten. Onze leden zijn zeer tevreden over hun abonnement bij de bibliotheek. De prijs, de uitleentermijn en de inleverattending worden genoemd als positieve punten. De huidige abonnementsvormen voldoen aan de wensen van onze leden. Mocht de bibliotheek overwegen nieuwe abonnementsvormen te introduceren, dan is de aanbeveling om na te denken over een familieabonnement.

Communicatie

In 2021 startte Miranda van Elswijk als coördinator communicatie: 'Ik kende de bibliotheek al als lid, maar wat ik me niet had gerealiseerd, was dat er zóvéél gebeurt: van voorleesochtenden voor 0-4-jarigen tot de Denkfabriek en van Bibliotheek aan Huis tot taalcafés. Wat een feest om daarover te kunnen communiceren via onder meer de website, sociale media (je vindt ons op Facebook, Twitter, Instagram en LinkedIn) en de nieuwsbrief. Via die nieuwsbrief informeerden we onze leden ook telkens over de coronamaatregelen en de gevolgen daarvan voor (hun gebruik van) de bibliotheek.' De website had 53.864 unieke gebruikers; de gebruikers hebben de website 128.757 keer bezocht. De meest bezochte pagina is - net als eerdere jaren - 'Mijn menu', waar leden hun boeken kunnen reserveren en verlengen. Bijna 12.000 mensen ontvangen de digitale nieuwsbrief. Op Twitter hebben we 2.065 volgers, op Facebook 2.324, op Instagram 1.199 en op LinkedIn 347.

Formatie

De omvang van de formatie per 31 december 2021 behelst 29 medewerkers in vaste dienst, 7 middelbare scholieren/opruimedewerkers met een flexibel contract en een wisselend aantal zzp'ers op projectbasis. We namen afscheid van Nel van Waas, Ijlal el Harrak en Monique Schalke en we verwelkomden Marleen Vervoort en Anita Ootjers.

Naast medewerkers waren vrijwilligers van groot belang om de activiteiten van de bibliotheek te kunnen uitvoeren. Een groot aantal mensen uit Gouda en omstreken zet zich vrijwillig voor ons in:

- VoorleesExpress: 45
- Kinderbibliotheken: 10
- Boek aan Huis: 13
- Programmering: 3
- SeniorWeb: 8
- Taalhuis: 11

In 2021 hebben 3 scholieren hun maatschappelijke stage gedaan bij de bibliotheek: Niels Hagedoorn, Jente Goossens (Coornhert Gymnasium) en Bieke de Bokx (Goudse Waarden). Een maatschappelijke stage duurt 20 tot 30 uur en is bedoeld om jongeren kennis te laten maken met niet-commerciële organisaties. Esmee Koemans (Universitaire opleiding Media en Cultuur) liep van oktober 2020 tot en met mei 2021 stage en Jort van Meeteren had gedurende 9 maanden een werkervaringsplaats op het gebied van communicatie en programmering.

Raad van Toezicht

Als leidraad voor het goed functioneren, gebruikt de bibliotheek het model van de Governance Code Cultuur. Deze organisatorische filosofie gaat uit van goed, verantwoord en transparant bestuur en toezicht in de culturele sector.

De leden van de Raad van Toezicht hebben hun werk ook in 2021 met veel plezier gedaan, in goede samenwerking met directeur-bestuurder Erna Staal. Evenals het jaar 2020 stond ook 2021 voor een groot deel in het teken van de ontwikkelingen rondom corona. Opnieuw betekende dit beperkingen in het uitvoeren van alle activiteiten, maar opnieuw is er met veel creativiteit toch weer veel verricht. De RvT heeft ook dit jaar grote waardering voor de inzet die is gepleegd om toch zoveel mogelijk mensen te bereiken met de (online) dienstverlening, van boeken en andere materialen tot informatiesprekuren en cursussen. Onze grote dank gaat opnieuw uit naar alle medewerkers! De RvT kwam in 2021 in totaal 6 keer bijeen. Dit gebeurde steeds in aanwezigheid van directeur Erna Staal, behalve bij de bijeenkomst in oktober. Deze bijeenkomst stond in het teken van de zelfevaluatie, waarbij gestructureerd aandacht is besteed aan het functioneren van de RvT. Ook is in 2021 weer een studiedag georganiseerd, al kon deze opnieuw niet in fysieke vorm doorgaan. Wel is een dagdeel besteed aan alle activiteiten die in en om de bibliotheek plaatsvinden. De fysieke studiedag is verplaatst naar het voorjaar van 2022. In de vergaderingen van de RvT is inhoudelijk gesproken over een groot aantal onderwerpen met betrekking tot het reilen en zeilen van de organisatie. Speciale aandacht was er steeds voor de jaarcyclus met betrekking tot de financiële stukken en inhoudelijke rapportages, zoals de begroting, tussentijdse rapportages, jaarrekening en jaarverslag. De financiële stukken werden steeds gedegen voorbereid door de leden van de auditcommissie. Tevens is aandacht besteed aan het opstellen van een risicoanalyse en een protocol bij incidenten. Van belang was tevens het nieuwe meerjarenbeleidsplan, dat de basis vormt voor de elk jaar op te stellen jaarplannen. Ook in 2021 is veel aandacht besteed aan de samenwerking met alle partners, waaronder de partners die op de tweede verdieping van de bibliotheek hun activiteiten gaan uitvoeren. In 2021 startte de verbouwing van deze verdieping, die volgens planning aan het eind van het tweede kwartaal van 2022 klaar is. We kijken ernaar uit!

(Milo Schoenmaker, voorzitter)

Op 31 december 2021 bestond de Raad van Toezicht uit Milo Schoenmaker (voorzitter), Maud Brouns (auditcommissie), Marc Huizer (auditcommissie), Marie Louise Engelsman en José van der Hoeven.

Nevenfuncties:

Maud Brouns is lid van de Raad van Commissarissen van de Woonstichting Charlotte van Beuningen te Vught en lid van de Raad van Toezicht van de Mytylschool Gabriël te 's-Hertogenbosch.

Milo Schoenmaker is bestuurslid/vice-voorzitter van de Stichting Jantje Beton, voorzitter van de Raad van Toezicht van SVn (het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting) en voorzitter van de Raad van Toezicht van Jeugdbescherming West.

Erna Staal was van 2018 tot en met september 2021 bestuursvoorzitter van de Stichting CPNB.

Per 1 maart trad zij toe tot het Mezza Boekenpanel van het Algemeen Dagblad.

Balans per 31 december 2021

Na voorstel resultaatbestemming

	31 december 2021	31 december 2020
	€	€
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Verbouwingskosten	32.732	37.767
Herinrichting Chocoladefabriek	448.505	509.867
Automatisering	41.146	48.517
	522.383	596.151
Vlottende activa		
Vorderingen		
Handelsdebiteuren	50.518	61.177
Belastingen en premies sociale verzekeringen	38.997	29.187
Overige vorderingen	114.364	92.349
	203.879	182.713
Liquide Middelen		
Kas	125	125
Overlopende kruisposten	-	72
Rekening-couranten	383.293	100.986
Spaarrekeningen en deposito's	358.857	433.857
	742.275	535.040
ACTIVA	1.468.537	1.313.904

Balans per 31 december 2021

	31 december 2021	31 december 2020
	€	€
PASSIVA		
Stichtingsvermogen		
Bestemmingsreserves	229.000	170.000
Algemene reserve	237.803	217.187
	466.803	387.187
Voorzieningen	72.685	60.625
Langlopende schulden	315.000	367.500
Kortlopende schulden		
Schulden aan banken	52.500	52.500
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	86.280	142.097
Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen	63.302	70.788
Overige schulden en overlopende passiva	411.967	233.207
	614.049	498.592
PASSIVA	1.468.537	1.313.904

Staat van baten en lasten over 2021

	Rekening 2021 €	Begroting 2021 €	Rekening 2020 €
Baten			
Rijksbijdragen	-	-	3.764
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2.186.965	1.862.400	2.151.453
Sponsorbijdragen	750	-	-
Inkomsten gebruikers	263.003	261.850	261.981
Specifieke dienstverlening	216.775	189.075	175.997
Overige baten	10.660	11.000	3.968
	2.678.153	2.324.325	2.597.163
Lasten			
Lasten uit hoofde van personeelsbeloningen	1.317.246	1.402.400	1.314.884
Huisvestingskosten	683.503	710.900	600.915
Administratie	67.478	88.300	66.576
Transport	13.979	16.400	13.934
Automatisering	211.077	173.600	211.092
Bestuur en organisatie	42.118	41.000	39.744
Collectie en media	187.342	187.000	183.916
Specifieke kosten	67.184	77.600	86.560
Overige kosten	11	-	8
Totaal van som der kosten	2.589.938	2.697.200	2.517.629
Totaal van bedrijfsresultaat	88.215	-372.875	79.534
Financiële baten en lasten	-8.599	-7.800	-9.737
Totaal van netto resultaat	79.616	-380.675	69.797
Resultaatbestemming			
Bestemmingsreserve doorontwikkeling			
Chocoladefabriek/Van Noord	74.000		47.000
Bestemmingsreserve ziekteverzuim	-5.000		-7.000
Bestemmingsreserve Taalhuis	-10.000		10.000
Algemene reserve	20.616		19.797
	79.616		69.797

Bezoldiging topfunctionarissen

Bedragen x € 1,00

Gegevens 2021

Functiegegevens

Aanvang en einde functievervulling in 2021

Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)

Dienstbetrekking

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen

Beloningen betaalbaar op termijn

Subtotaal

Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum

	D.W. Staal	M. Middeldorp
Directeur-bestuurder	Directeur-bestuurder	Adjunct-directeur
01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12
1,0	1,0	0,8749
ja	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	89.453	63.342
Beloningen betaalbaar op termijn	12.813	9.160
<i>Subtotaal</i>	102.266	75.502
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	209.000	182.854
Directeur-bestuurder	Directeur-bestuurder	Adjunct-directeur
01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12
1,0	1,0	0,8333
ja	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	85.687	57.418
Beloningen betaalbaar op termijn	12.209	8.351
<i>Subtotaal</i>	97.896	65.769
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	201.000	157.493

Gegevens 2020

Functiegegevens

Aanvang en einde functievervulling in 2020

Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)

Dienstbetrekking

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen

Beloningen betaalbaar op termijn

Subtotaal

Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

INFORMATIE OVER DE RECHTSPERSOON

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Openbare Bibliotheek Gouda is feitelijk en statutair gevestigd op Klein Amerika 20, 2806CA te Gouda en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 24371198.

ALGEMENE TOELICHTING

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van Stichting Openbare Bibliotheek Gouda bestaan voornamelijk uit: het verzorgen van de openbare bibliotheekvoorziening en bibliotheekorganisatie in Gouda.

De locatie van de feitelijke activiteiten

Stichting Openbare Bibliotheek Gouda is feitelijk gevestigd op Klein Amerika 20, 2806CA te Gouda, en heeft de volgende nevenvestigingen:

- Reigerstraat 37, 2802EM Gouda
- Middenmolenplein 266, 2807GV Gouda
- Middenmolenlaan 68a, 2807EC Gouda
- Bernadottelaan 79, 2806JM Gouda
- Lekkenburg 1, 2804XA Gouda

Informatieverschaffing over continuïteit

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Informatieverschaffing over schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting Openbare Bibliotheek Gouda zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR VERSLAGGEVING

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving C1 (kleine organisatie zonder winststreven), die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving, alsmede de Algemene Subsidieverordening gemeente Gouda 2003. De jaarrekening is opgesteld in euro. Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten als in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan. De primaire financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen de (geamortiseerde) kostprijs.

Effecten die onderdeel zijn van de financiële vaste activa en dienen als belegging worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of lagere actuele (reële) waarde. De reële waarde van beursgenoteerde effecten is gelijk aan de beurswaarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de effecten worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Waardeverminderingen van op actuele waarde gewaardeerde effecten worden eveneens onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de effecten worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

GRONDSLAGEN

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzonderewaardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag op het moment van activering. Dit bedrag wordt verwerkt als onderdeel van de boekwaarde van het actief waartegenover voor het gehele bedrag een voorziening wordt gevormd.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

Kleine inventarisaankopen en die van grafische en audiovisuele materialen worden volgens eenbestendige gedragslijn in het jaar van aanschaf volledig ten laste van de exploitatierekening gebracht.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Bestemmingsreserves

Vorming van bestemmingsreserves vindt plaats op basis van bestuursbesluit. Bestemmingsreserves zijn middelen die met een specifiek doel zijn gereserveerd. De vorming van deze reserves geschiedt na resultaatbestemming. Bestedingen waarvoor zo'n reserve is gevormd, worden ten laste van het resultaat gebracht. Onttrekkingen aan deze reserve wordt geboekt via de resultaatbestemming. Indien een bestemmingsreserve door het bestuur wordt opgeheven, valt deze reserve, voor zover mogelijk, vrij ten gunste van de algemene reserve.

Voorziening voor groot onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

De bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Subsidiebatens

Onder subsidiebatens wordt verstaan de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen en/of diensten.

Pensioenlasten

Stichting Openbare Bibliotheek Gouda heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Contact

Klein Amerika 20

2806CA Gouda

0182 - 590101

info@bibliotheekgouda.nl

www.bibliotheekgouda.nl

de **Gouda**
Bibliotheek